

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ASEAN Socio-Cultural Community and Sustainable Development according to Buddhism Concept

พระเทพปริยัติเมธี ผศ.ดร.
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

บทนำ

ด้วยปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านบวกและลบ ดังนั้นมนุษยชาติควรที่จะสร้างความตระหนักในการปฏิบัติตนและสร้างความเข้าใจถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงไปของโลกภายนอก ที่ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต เช่น การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างประชากรของโลก ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวโน้มการวางระเบียบกฎเกณฑ์และการเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ระหว่างชาติ เป็นต้น

ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ มีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน มีองค์ประกอบของโครงสร้าง ๓ เสาหลักคือประชาคมการเมือง-ความมั่นคง(ASEAN Political-Security Community : APSC)ประชาคมเศรษฐกิจ(ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม(ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) โดยมีคำขวัญว่าหนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม (One Vision, One Identity, One Community) การรวมตัวกันในครั้งนี้เป็นการพัฒนาไปอีกก้าวหนึ่งของประชาคมอาเซียน ซึ่งการพัฒนาในครั้งนี้ต้องมีความยั่งยืนเป็นหนึ่งเดียวกันดังคำขวัญที่กล่าวมา ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอเรื่องประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความเป็นมาของ ASEAN

ASEANชื่อเต็มว่า Association of South East Asian Nations แปลใจความได้ว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ASEAN ก่อตั้งขึ้นโดย ปฏิญญากรุงเทพ : Bangkok Declaration เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมี ๕ ประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งปี ๒๕๑๐ ประกอบด้วย ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศ สิงคโปร์^๑ และมีประเทศเพิ่มเติมประกอบด้วย ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ประเทศเวียดนาม ประเทศลาว ประเทศพม่า และประเทศกัมพูชา โดยมีตราสัญลักษณ์ ดังนี้

ความหมายของตราสัญลักษณ์อาเซียน^๒ เป็นรวงข้าวสีเหลือง ๑๐ มัด หมายถึงการที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง ๑๐ ประเทศรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อยู่ในพื้นที่ วงกลมสีแดง สีขาว และน้ำเงิน ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกภาพ มีตัวอักษร คำว่า “asean” สีน้ำเงิน อยู่ใต้ภาพรวงข้าวอันแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน สีทั้งหมดที่ปรากฏในสัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นสีสำคัญที่ปรากฏในธงชาติของแต่ละประเทศ สมาชิกอาเซียนสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง สีแดง หมายถึงความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์และสีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง เรื่อง วันอาเซียน คือ วันที่ ๘ สิงหาคมของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้^๓

๑. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และการบริหาร
๒. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
๓. เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
๔. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, ประเทศไทยกับอาเซียน, (สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, ๒๕๕๔), หน้า ๖.

^๒ กรมประชาสัมพันธ์, ประเทศไทยกับอาเซียน, หน้า ๑๐.

^๓ กรมประชาสัมพันธ์, ประเทศไทยกับอาเซียน, หน้า ๗.

๕. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๖. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรมการขยายการค้า ตลอดจน การปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม

๗. เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็น ธรรมนูญอาเซียน ที่จะวางกรอบของกฎหมาย และโครงสร้างองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการขับเคลื่อนเพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) วัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานกฎบัตรอาเซียนจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental organization) กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยบทบัญญัติ ๑๓ หมวด ๕๕ ข้อ^๔ คือ

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ลงนาม Bali Concord II ปี ๒๐๐๓ ระบุการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี ๒๐๒๐ หรือ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก^๕

๑. ประชาคมการเมือง-ความมั่นคง (ASEAN Political-Security Community : APSC)

๒. ประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community : AEC)

๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC)

โดยมีการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมให้เร็วขึ้นจากปี ๒๕๖๓ เป็นปี ๒๕๕๘ โดยมีการใช้กฎบัตรอาเซียนตั้งแต่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยมีคำขวัญว่า หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม (One Vision, One Identity, One Community)

^๔ กรมประชาสัมพันธ์, ประเทศไทยกับอาเซียน, หน้า ๑๓.

^๕ กรมประชาสัมพันธ์, ประเทศไทยกับอาเซียน, หน้า ๙.

การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่เกิดความขัดแย้ง จนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เตือร้อนกันไปทั่วโลก การย้ายถิ่นของประชากรไปในที่ไม่มีปัญหา จึงเป็นกระแส ทำให้ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันและหาแนวทางการแก้ไขจุดเริ่มต้นของการพัฒนา (Sustainable development) เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕^๖ เมื่อประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ๑๑๓ ประเทศ มีการประชุมว่าด้วยสภาพแวดล้อมของมนุษย์ (United Nations Conference on the Human Environment) ที่กรุงสตอกโฮล์ม (Stockholm) ถือเป็นกรริเริ่มยุคของสภาพแวดล้อม และต่อมาอีก ๑๑ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ สมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติได้ตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) ขึ้นและได้มีการประชุมกันครั้งแรกเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ และมีการพิมพ์หนังสือออกมาชื่อว่า อนาคตร่วมกันของเรา (Our Common Future)^๗ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ ในหนังสือดังกล่าวมีคำว่า Sustainable development (การพัฒนาที่ยั่งยืน) เกิดขึ้น มีการให้ คำจำกัดความ อธิบายความหมาย และเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการที่จะสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนให้สำเร็จด้วย^๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เดือนมิถุนายน ได้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development) อีก เป็นครั้งที่ ๒ ที่เมืองกรูรีโอเดจาเนโร (Rio de Janeiro) ประเทศบราซิล มีหัวหน้ารัฐบาล ประเทศต่างๆ จำนวน ๑๑๘ ประเทศ ภายหลังการประชุมมีมติเห็นชอบออกประกาศหลักการ แห่งสิ่งแวดล้อมและวางแผนปฏิบัติการสำหรับทศวรรษ ๒๕๓๔-๒๖๔๒ และศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อดำเนินการให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เรียกว่า อเจندا ๒๑ (Agenda ๒๑)^๙ มีความยาว ๘๐๐ หน้า การดำเนินการเพื่อให้เกิดความพัฒนาที่ยั่งยืนเริ่มเป็นรูปธรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ แสดงให้

^๖ ธนากร ลังเชป, **การพัฒนาที่ยั่งยืน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๖-๑๑๗.

^๗ ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

^๘ ธนากร ลังเชป, **การพัฒนาที่ยั่งยืน**, หน้า ๑๑๗.

^๙ ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>

เห็นว่าองค์การระดับโลก (องค์การสหประชาชาติ) และประเทศสมาชิกทั้งหมดเห็นพ้องเป็นเสียงเดียวกันว่า การพัฒนาที่ผ่านมาในอดีตเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนจึงเกิดคำถามว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรทำความเข้าใจในเรื่องความหมายของคำว่า “การพัฒนา” และ “ยั่งยืน” สองคำนี้ก่อน

คำว่า การพัฒนา มีความหมายที่หลากหลาย การพัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ^{๑๐} คือ มุ่งทำให้เจริญมั่นคงก้าวหน้า มุ่งให้ทุกคนมีความสุขสบาย^{๑๑} ซึ่งรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาสิ่งที่ เป็นปัญหา การรักษาสິงที่ติอยู่แล้วและการสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ขึ้นมาใหม่^{๑๒} สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ การแก้ไขปัญหาเดิม และการรักษาสິงที่ติอยู่แล้ว ให้ดีกว่าเดิม เพื่อให้ชีวิตและสังคมนั้นดีทุกด้าน ให้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ

คำว่า ยั่งยืน หมายถึง ยืนยง อยู่นาน คงทน^{๑๓} การดำรงอยู่ทั้งระบบนิเวศ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กัน และต่อเนื่องไปสู่อนาคต^{๑๔}

ทั้งสองคำนี้คือ “การพัฒนา” และ “ยั่งยืน” มาใช้รวมกันแทนคำว่า sustainable development ในภาษาอังกฤษ ฉะนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนา ทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมมีดุลยภาพอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน และในอนาคตอย่างเท่าเทียมกัน^{๑๕}

^{๑๐} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๙.

^{๑๑} สมพร เทพสิทธิ, การพัฒนาแบบยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑.

^{๑๒} เฉลียว บุรีภักดิ์, ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชา ๒๕๓๕๑๐๑ หลักการพัฒนาและการสร้างยุทธศาสตร์ การพัฒนา, (เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๔๖), หน้า ๒-๓.

^{๑๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๘๙๗.

^{๑๔} ชัยวุฒิ ชัยพันธ์, การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนสำหรับสาขาเศรษฐศาสตร์, อ้างในอีคินส์ (Ekins, ๑๙๙๗), (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๓๑๙.

^{๑๕} ธนากร ลังเชป, การพัฒนาที่ยั่งยืน, หน้า ๑๒๑.

การพัฒนาที่ยั่งยืน มีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือ การทำให้เป็นองค์รวม (holistic) ซึ่งหมายถึง องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะที่เป็นดุลยภาพ (balanced) การทำให้กิจกรรมของมนุษย์ต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติอันเป็นความหมายที่ลึกลงไป ซึ่งเป็นตัวรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๖}

การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางพระพุทธศาสนา

หัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (holistic) หมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (balanced)^{๑๗} การพัฒนาอย่างยั่งยืน ในภาษาพระไตรปิฎก หรือภาษาบาลี จะปรากฏในคำ ๒ คำ คือ ภาวนา กับ วัฒนา (พัฒนา) โดยให้ความหมายของคำทั้งสองนี้ว่า

วัฒนา (พัฒนา) หมายถึง การเติบโต เช่น ต้นไม้งอก เป็นการเติบโตที่ไม่มีการควบคุม ไม่มีการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งอาจจะยั่งยืนหรือไม่ยั่งยืนก็ได้

ภาวนา หมายถึง^{๑๘} การทำให้มีขึ้นเป็นขึ้น การทำให้เกิดขึ้น การเจริญ การบำเพ็ญ การพัฒนา การฝึกอบรม หรือการเจริญ เป็นความเจริญที่ยั่งยืน มีการควบคุมและกำหนดเป้าหมาย ซึ่งคำว่าภาวนานี้ใช้ในการพัฒนามนุษย์ คือ กายภาวนา จิตภาวนา คีลภาวนา และปัญญาภาวนา โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่สัมพันธ์กับมนุษย์ มีมนุษย์เป็นตัวตั้งในการพัฒนา มี ๒ อย่าง คือ^{๑๙}

^{๑๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **การพัฒนาที่ยั่งยืน**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๖), หน้า ๖๘-๖๙.

^{๑๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **การพัฒนาที่ยั่งยืน**, หน้า ๖๘-๖๙.

^{๑๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘๓.

^{๑๙} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, หน้า ๒๘๓.

๑. สมถภาวนา การฝึกอบรมจิตใจให้อยู่กับความดีงามเกิดความสงบมีความเข้มแข็งมั่นคง เบิกบาน สงบสุขพร้อมใจพร้อมด้วยความเพียร สติ และสมาธิ

๒. วิปัสสนาภาวนา การฝึกอบรมเจริญปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งชัดตามความเป็นจริงจนมีใจเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำด้วยกิเลสและความทุกข์

ซึ่งหากมองไปว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่สัมพันธ์กับโลกและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ หมายถึงการรักษาสมดุลของโลก สิ่งแวดล้อมของโลกให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน จะเป็นแนวคิดที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างเดียวนอกจากนี้แนวคิดทางพระพุทธศาสนายังถือว่ามนุษย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปเพื่อการสร้างสันติสุขการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการดำเนินการพัฒนาและมีหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือ เป็นการใช้วิถีชีวิตของคนเป็นฐานความคิดในการพัฒนา คือจะมุ่งไปที่การพัฒนาระบบการดำเนินชีวิตของคน ชุมชน และสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อมให้ดำรงอยู่ด้วยดีต่อเนื่องเรื่อยไป

การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนมีต้นตอมาจากมนุษย์ที่ถูกอิทธิพลครอบงำจากกิเลสที่เป็นตัวจอมบงการอยู่ ๓ อย่าง คือ^{๒๐}

๑. ตัณหา หมายถึง ความติดใจอยาก ความยินดี ยินร้าย ความต้องการ หรือติดในรสอร่อยของโลก ประกอบด้วย ความกำหนดด้วยอำนาจความพอใจ เพลิดเพลินยิ่งนักในอารมณ์นั้นๆ

๒. มานะ หมายถึง ความยึดถือ อันเกิดจากการปรุงแต่ง โดยถือว่าเราดีกว่าเขาถือว่าเราเสมอเขาถือว่าเราเลวกว่าเขาคือราคะ (การให้ค่า ตีราคา) ว่าสิ่งต่างๆ หยาบ ประณีต หรือเสมอ ทั้งที่สิ่งทั้งปวงเป็นเช่นนั้นเอง (ตถตา)ดับไปได้ด้วยการมองทุกสรรพสิ่งเป็นดุจความว่าง (สูญญตา) การสิ้นไปของมานะเรียกอีกอย่างหนึ่ง ว่า วิราคะ

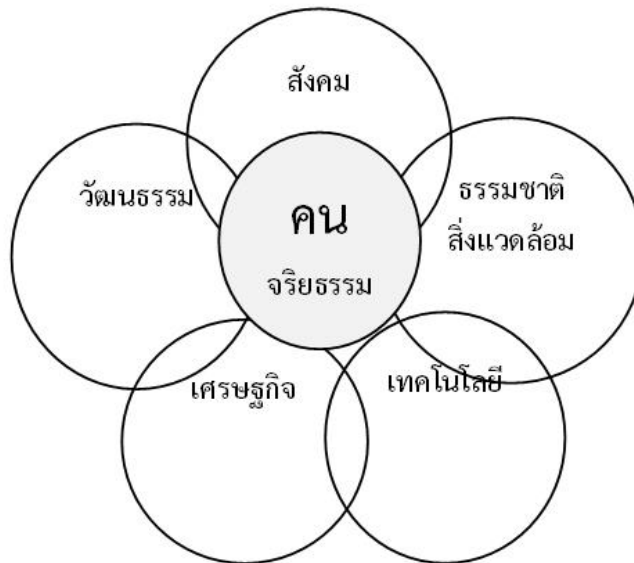
๓. ทิฏฐิ หมายถึง การเห็น ในพระพุทธศาสนาใช้ในความหมายเดียวกับ “มิจฉาทิฏฐิ” คือการเห็นผิด มี ๒ ประการ ได้แก่ สัสสตทิฏฐิ (การเห็นว่าเที่ยง) อุจเฉททิฏฐิ (การเห็นว่าขาดสูญ) เป็นต้นหากเป็นการเห็นถูกเรียกว่า สัมมาทิฏฐิ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ ปัญญา หรือ

^{๒๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, หน้า ๒๒๔.

การเห็นตรง หรือ ทัศนวิสัยที่ดี ซึ่งหมายถึงความรู้เข้าใจโลกตามที่เป็นจริงในภาษาไทยมักใช้ในความหมายว่าความอวดดีถือดี ความดีอีโก้ ความตะแบงทั้งที่รู้ว่าผิดแต่ไม่ยอมรับและไม่ยอมแก้ไข เช่นที่ใช้ว่า “เขามีภูมิปัญญา ไม่ยอมลงใคร” ภูมิปัญญาของเขาทำให้เขาเข้ากับใครไม่ได้เลยในที่ทำงาน

กิเลส ๓ ตัวนี้ที่มีอิทธิพลครอบงำทำให้การพัฒนาไม่เจริญและไม่ยั่งยืน

ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ มีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน จะทำอย่างไรจะเป็นการรวมตัวที่ยั่งยืนพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องพัฒนาคนมาเป็นแกนกลางในการบูรณาการในระบบการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อประชาคมอาเซียน โดยนำระบบความสัมพันธ์กันระหว่างสังคม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้ ^{๒๑}

แผนภาพที่ ๑ แสดงการบูรณาการในระบบการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อประชาคมอาเซียน

^{๒๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, หน้า ๒๑๙-๒๒๗.

การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางพระพุทธศาสนา สามารถศึกษาได้มิติทั้ง ๕ ด้าน ดังนี้^{๒๒}

๑. มิติที่ ๑ ด้านคน สังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
๒. มิติที่ ๒ ด้านคน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี
๓. มิติที่ ๓ ด้านคน เทคโนโลยีและเศรษฐกิจ
๔. มิติที่ ๔ ด้านคน เศรษฐกิจและวัฒนธรรม
๕. มิติที่ ๕ ด้านคน วัฒนธรรมและสังคม

การพัฒนาที่ยั่งยืนคือ คนในประชาคมอาเซียนให้เป็นอิสระที่แท้จริงโดยภายในตัวต้องมีความสุขเป็นอิสระ และภายนอกตัวอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกันไประหว่างสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยการบูรณาการองค์รวม (holistic) คือ จริยธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตให้เป็นที่ไปตามระบบจริยธรรม โดยเฉพาะพื้นฐาน คือ ศีล ๕, พรหมวิหารธรรม ๔, สังคหัตถธรรม ๔, อคติธรรม ๔, และสัปปุริสธรรม ๗ เป็นต้น ไปตามมิติทั้ง ๕ ด้านที่ได้กล่าวมาแล้ว

บทสรุป

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ASEAN ก่อตั้งขึ้นโดย ปฏิญญากรุงเทพฯ : Bangkok Declaration เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร, ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค, เสริมสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค, ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดี, ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม, เสริมสร้าง

^{๒๒} ตามทรรศนะของผู้เขียน

ความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ โดยมีคำขวัญร่วมกันว่า หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม (One Vision, One Identity, One Community) การรวมตัวครั้งนี้เป็นการพัฒนาไปอีกขั้นหนึ่งของประชาคมอาเซียน และจะต้องเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือ การทำให้เป็นองค์รวม (holistic) ซึ่งหมายถึง องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะที่เป็นดุลยภาพ (balanced) การทำให้กิจกรรมของมนุษย์ต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติอันเป็นความหมายที่ลึกลงไป ซึ่งเป็นตัวรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นไปที่คนให้ละ ดัณหา มานะ ทิฐิฉิ โดยมีจริยธรรมไปบูรณาการในทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านคน สังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม, ด้านคน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี, ด้านคน เทคโนโลยีและเศรษฐกิจ, ด้านคน เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และด้านคน วัฒนธรรมและสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการพัฒนาคนให้มี ศีล ๕, พรหมวิหารธรรม ๔, สังคหวัตถุธรรม ๔, อคติธรรม ๔, และอัปปริสธรรม ๗ ตามแนวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งนี้ หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนและการพัฒนาประชาคมได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. **ประเทศไทยกับอาเซียน**. สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, ๒๕๕๕.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. **ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชา ๒๕๓๕๑๐๑ หลักการพัฒนาและการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา**. เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๕๖.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธ์. **การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนสำหรับสาขาเศรษฐศาสตร์**. อ้างในอีคินส์ (Ekins, ๑๙๙๗). กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- ธนากร ลั้งเขป. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๖.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๖.
- สมพร เทพสิทธิ์า. **การพัฒนาแบบยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : สภาลังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๖.

บวชเณร